

REDAKTÖR: LENA CARLBERG • red@osthammarsnyheter.nu

Bättre miljö i skogen med hy

Hyggesfria skogsbruk håller på att få en renässans i Sverige. Det småskaliga tilltalar skogsägare, som vill ha ett mer ekologiskt anpassat nyttjande av sin skog. Erik Uhlås i Örbyhus är en av förespråkarna.

Erik Uhlås tar emot i en röd välanvänd minibuss. Storleken skvallrar om en stor familj och att Erik har många järn i elden.

– Jag och min fru Ingela har fem barn tillsammans, förklarar Erik som innan vårt besök var iväg och klippte får på en gård i Alundatrakten.

Färklippningen är ett typiskt säsongsjobb som tillhör hösten. När vi närmar oss Familjen Uhlås bondgård i Labbo, några kilometer från Örbyhus station, känns det som att komma till en riktig landsbygdsidyll. Betande får som går eller ligger i gräset och runt omkring skog där lövträd och barrträd samsas. Under hösten får skogen ett särskilt skimmer eftersom alla lövträd skiftar färg. För Erik Uhlås känns det helt naturligt att bevara släktgården i det skick den i generationer befunnit sig i. Och den skog som finns på markerna, cirka 30 hektar*, brukas skonsamt med mindre uttag av fullmogna träd. Inga kalhyggen så långt ögat kan se.

– Skogen ger oss på gården det virke vi behöver till husen och även den ved som vi behöver, säger Erik Uhlås.

VI GÅR IN I ETT SKOGSOMRÅDE intill familjen Uhlås gård och tittar. Lövträd som asp, rönn och björk samsas med gran och en bit bort hörs fågelsång. På några ställen står torra och livlösa träd kvar. Även ”döda träd” kan vara med

Att mindre träd får växa i skugga av de äldre och större gynnar virkeskvalitén, anser Erik Uhlås.

och bidra till markens näring. I ett avancerat samspel mellan trädens rötter och svampen mykorrhiza skapas en naturlig näringsbalans för skogen. På köpet får skogen fler djur- och växtarter. Kontrasten mot de plantageliknande gran-skogar som ofta förekommer i Sverige är slående.

– Vi vill gärna göra tvärt emot vad industrin gör. Vi vill gärna ha blandade sorter och blandade åldrar på träden. Egentligen är det här med hyggesfritt skogsbruk inget nytt. Småbönderna har gjort så här jättelänge, men kunskaperna har gått förlorade, förklarar Erik Uhlås.

GENOM PLOCKHUGGNING med motorsåg och mindre skogsmaskiner väljs de fullvuxna största träden ut innan de sågas ner, i regel är de då minst 100 år gamla med ganska breda stammar. De mindre träden har vuxit i skugga av de större och får efter att de största träden avverkats möjlighet att växa till sig ännu mer då tillgången på ljus ökar. På så sätt får Erik kontinuitet i sin skog och behöver aldrig kalavverka eftersom träden ”mognar” i etapper. Att träden som unga får växa i högskugga av de äldre härdar träden och gör dem mer motståndskraftiga, menar Erik Uhlås.

– De små träden får en högre kvalitet när de växer i högskugga, bland annat blir det mindre kvist i virket och det är bra när man ska få fram timmer, som sågverken sedan gör plan- kor av.

MODERNT STORSKALIGT skogsbruk kännetecknas av att träd avverkas långt innan de vuxit färdigt. Mellan 70 och 80 år gamla är träden, de är höga och raka men har smalare stammar. Ett otroligt slöseri med naturresurser, anser Erik Uhlås.

– Sverige har goda förutsättningar för att ta fram timmer av god kvalitet för träindustrin. Som det är nu är det för mycket skog, som blir massaved. Vi skulle kunna ha skogar som växer snabbt nära massaindustrierna. Jag tycker att det är oklokt ur klimatsynpunkt att frakta så mycket virke som vi gör nu.

Erik ser frågan som delvis en generationsfråga, det är ofta de yngre lantbrukarna som är intresserade av ekologiskt jordbruk och han ser samma mönster för skogsbruket, det vill säga att fler yngre skogsbrukare nappar på hyggesfritt.

– Och mina barn kommer att uppleva

Erik Uhlås i en mer avslappnad position. Eftersom han avverkar sin skog lite då och då blir det all

en helt annan verklighet än jag när de är stora. Oljan kommer att bli mycket dyrare och vi behöver tänka mer på hur mycket energi vi förbrukar. Låt istället skogen göra en större del av jobbet själv.

I takt med att intresset för miljö och ekologisk produktion ökar i samhället har Erik Uhlås tillsammans med sin storebror Sven Uhlås inlett ett samarbete med en forskare för att få ett ännu mer kretsloppsanpassat skogsbruk. Sven Uhlås äger en släktskog i Rättvikstrakten i Dalarna, som han fått ta över.

– Vi jobbar bägge två numera efter metoden naturkultur som utvecklats av Mats Hagner, forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå. Förenklat ses skogen i trädgrupper med dominanter, rekryter och självföryngring. Där självföryngringen inte tar sig planerar vi ny skog. Likformiga skogar med likåldriga träd görs mer blandade och träd får gärna växa i skugga, säger Erik Uhlås.

BRÖDERNA UHLÅS har ett starkt engagemang för metoden naturkultur. Numera leder de kurser för andra skogsbrukare som vill lära sig mer om hyggesfritt skogsbruk och naturkulturmetoden.

– Vi har en träff här i Labbo nästa vecka, sedan ska vi även hålla en kurs i Täby då Täby kommun visat sig vara in-

tresserade av att lära sig mer om hyggesfritt skogsbruk, berättar Erik.

Även på andra håll ökar intresset. Oslo kommun ska enligt Erik Uhlås helt övergå till hyggesfritt skogsbruk och där handlar det om 16 000 hektar skog som ska ställas om.

– En stor framgång för Mats Hagner. Det visar att det är svårt att bli profet i sitt eget hemland, säger Erik Uhlås och tillägger:

– Det här är ingen exakt vetenskap men ett steg i rätt riktning. Magkänslan känns rätt.

SKOGSSTYRELSEN, ansvarig myndighet för skogsbruk i Sverige, är försiktigt positiv till hyggesfritt skogsbruk. Men av policyn som antogs 19 augusti 2010 framgår samtidigt att metoden i grunden anses vara ett komplement till trakthyggesbruk, den metod som dominerat i skogsbruket sedan 1950-talet med kalhyggen som ett resultat av avverkning. De miljömässiga fördelarna med hyggesfritt framhålls men de ekonomiska till nytta för skogsägarna, som bröderna Uhlås vill lyfta fram, tonas ner.

”Trakthyggesbruk ger normalt högre avverkningsnetto än hyggesfritt skogsbruk, som kostnadsmässigt närmast är att jämföras med gallring”, skriver Skogsstyrelsen i sitt policydokument.

TEXT & FOTO: THOMAS GUSTAFSSON
thomas@friatidningar.se

* 1 hektar är 10 000 kvadratmeter.